కల్లోల గౌతమి చిట్టి ఆభరణం

పాపికొండలకు తెల్లమబ్బుల తోరణాలు కట్టి, కోనసీమగడపలకు కొత్త పసుపు ముద్దలు పూసి, ఆకుపచ్చ పట్టుచీర గోచీలోని ధరించి, శ్రావణ గౌరి నోములపూజకు సన్నాహాలు సంపూర్తి చేసింది కల్లోల గౌతమి. పురోహితుడు వచ్చే వేళయింది. ఆకాశపు అద్దంలో తన ముఖాన కుంకుమబొట్టు సరిదిద్దు కొన్నది. కాని, ముఖారవిందంలో ఏదో లోపం కన్పించింది అఖండ గోదావరికి.

తను పొద్దున అభ్యంగన స్నాన మాచరిస్తూ పాపికొండల బొడ్డుమీద వుంచిన పెళ్లినాటి ముక్కుపుడక ఏది? తన హిమగిరి, సహ్యాద్రి చిన్న వజ్రాలు పొదిగిన ముక్కుపుడక, శంకరుడిచ్చిన ముక్కుపుడక కనిపించలేదు. క్షణంలో పురోహితుడు రానున్నాడు. వెల్లువల క్రిష్ణమ్మ - తన పొరుగింటి యిల్లాలు యింటి నుండి మంగళవాయిద్యాలు వినిపించినవి. క్రిష్ణమ్మ నోము నోచుకోనూ నోచు కొన్నది. మహాఘోషగా మంత్ర పుష్పవాక్యాలూ వినిపించినవి. ఆ యింటి మహానైవేద్యపు కమ్మని ఘుమ ఘుమ పిల్ల తెమ్మెరయై పాపికొండల కనుమల నడుమ వీచింది. గోదావరి అత్రుత పడ్డది. కాని, తన ముక్కుపుడకే మాయ మైనది. శంకరుడు వచ్చి తన బోసిముక్కుపై దృష్టి సారించక మానడు. "నీ ముక్కుసత్తు ఎక్కడ?'' అని అడుగక మానడు. అఖండ గౌతమి హడావిడి పడటం చూసి రాణ్మహేంద్రపురి శ్యామలాంబ యీసడింపుతో ఫక్కున నవ్వింది వెల్లువల క్రిష్ణమ్మ విజయగర్వంతో వూగులాడింది. గౌతమి కల్లోలితమైంది.

ఆమెకా అవమానం ; ఆమెకా, శంకరి అయిన ఆమెకా? శివంకరి అయిన ఆమెకా దాక్షాయని అయిన ఆమెకా? అఖండమై, అనన్యమై యుగయుగాల వైభవంతో, తరతరాల శృంగారంతో వెలుగొందిన తనకా - యీ అవమానం? ఆమె అట్టహాసం చేసింది.

"ఓ సముద్రుడా! నా ముక్కు నత్తెక్కడ?" అది కాలం నుండి, సృష్టి విఘ్నేశుడి పూజ నుండి తన అంతరాత్మలోని అశాంతితో ఘూర్జిల్లుతున్న సముద్రుడు తనలో తాను మాట్లాడుకొన్నాడు. కాని, శివంకరికి జవాబివ్వలేదు. అగ్నికి అజ్యం అభిషేకం చేసింది.

నెమళ్ళువచ్చి నాట్యమాడినట్లే అది, వజ్రాల పుడకను ముక్కున కరచు కొని, ద్రాక్షారామ భీమేశ్వరుని ముందు విసిరి వేసినవో లేక భద్రాద్రి రాముని పాదాభినయనానికి వదలివేసినవో? తన పెండ్లినాటి అరణపు సొమ్ము యీ ఆంధ్ర దేశంలో ఏ మూల జార వేసినవో మాయదారి మయూరాలు. ద్రాక్షారాముడు తనకు పట్టనట్లూరుకున్నాడు. భద్రాది రఘురామయ్య పవ్వళించి లేవనే లేదు. గోదావరి పరవళ్ళు తొక్కింది. ఇంతై, అంతై, బ్రహ్మాండమే తానై చిందులు తొక్కింది. పొంగింది. ప్రళయమై పారింది. వాకయై మినువాకగా మారింది. జలనృత్యం చేస్తూ వెదుకబోయింది.

వెదుకబోయింది వాకతిప్ప, యండగండి, కూర్మాపురం, అంజూరు, వెంటూరు, పామ్రు, కూళ్ళ, కావేరు, కొత్తపేట, హుకుంపేట, మోరంపూడి, పైడిపాక, పోలవరం, రామయ్య పేట, మామిడిగొంది, కొత్తూరు, సింగనపల్లి, కపిలేశ్వరపురం, కోటిలింగాలు, కోటిపల్లి, ముక్తేవి - ఒక ఊరు లేదు, ఒక వాడ గాదు

*   *   *

వరదలో రాజన్న ఉప్పుకొట్టు కొట్టుకుపోయింది. అవుదూడ మునిగి పోయింది. ఇల్లు కూలిపోయింది. అవునమ్మి నెలకిందట తెచ్చిన నూటఅరవై, చచ్చి స్వర్గానవున్న ముసలిదాని చిన్న అరటితోట అమ్మగా వచ్చిన ఆరు వందలూ, ఆ యేడు ఉప్పలో లాభం, తనవంతు రొండొందల ముప్పై - మొత్తం పది తక్కువగా వెయ్యిరూపాయలు పెకసు నోట్లు చూరులో పెట్టుకొన్నవి - కప్పుతోపాటు గోదావరి గర్భాన కైంకర్యమయినాయ్ రాజన్న భాగ్యవంతుడు గాదు, యింత డబ్బు చేతికందే చూరులో దాచటానికి. ఉన్నదల్లా ఉప్పుగోతాలూ ఆ నోట్లూ, అంతే. ఆ నోట్లయినా తనకుగాదు, తన అల్లుడు నూకయ్యకోసం పోగుజేసినవి. పోగుజేసి, పోగుజేసి నాలుగేళ్ళ నుండి తన కూతురు అప్పమ్మ నేలుకొనని భీష్మించుకు కూచున్న అల్లుడికి అల్పాహారంగా పోసి కాపురం నిలబెడదామని ఆశలుగన్నవి. కాని, రాజన్న రూకలు రాళ్ళబట్టినాయి. తండ్రీ, కూతురూమాత్రం గట్టుజేరి గుడ్డలు పిండుకొన్నారు.

2

నూకయ్య ఎవరోగాదు రాజన్నకు "సయాం" మేనల్లుడు. రాజన్న పెళ్ళాం మృత్యుముఖాన వుండగా, ఆమె తృప్తిగా ప్రాణాలు విడవటానికి హడావిడిగా నూకయ్యను పిలిపించి అప్పమ్మనిచ్చి (అంట గట్టినట్లే) ముడివేశారు. రాజన్న పెళ్ళాం చిరునవ్వుతో చచ్చిపోయింది. అప్పటికి అప్పమ్మ "అఆ" లు దిద్దే ఆడుబిడ్డ.

యుద్ధంలో నూకయ్య విశాఖపట్నం వెళ్ళాడు. ఆలుగాయ, గోలుగాయ స్నేహం పట్టాడు. యింట్లోవాళ్ళు గంజి తాగి మాడిపోతున్నా, చాకలి ఎరువు గుడ్డల్తో తుక్కు నావికుల షోకులకు యెరగా తిరిగే తాలూ తప్పరగాళ్ళతో అటలాడాడు. చేసింది ఏం ఉద్యోగమోగాని, దబాయించి మామ నుండి నెల నెలా పైసలు రాల్పించుకొనేవాడు, వత్తులులేని వుత్తరాలు రాసి. మళ్ళీ అంతా అయి స్వగ్రామం చేరిన తర్వాత - అవుపోసన కార్యానికి రాలేదు. నదురూ బెదురూ లేకుండా "మా మామ పెళ్ళికిస్తానన్న వెయ్యి రూపాయల కట్నం యిస్తేనే వచ్చేది" అని మధ్యవర్తులతో చెప్పాడు. నాలుగై దేళ్ళనుండీ రాకపోకలు గూడా లేవు. మామ వెయ్యి రూపాయలమూట కోసం నాలుగేళ్ళు తంటాలుపడ్డాడు.

* * *

వరదలు కోటిపల్లిదాకా కమ్ముకొన్న రోజున రాజన్నకు అల్లుడి క్షేమం గురించి నిజంగా భయం వేసింది. వాళ్ళవూరు అక్కడి మంచి పదిమైళ్ళు.

కాని, నూకయ్యకేం ప్రమాదం కలగలేదు. వరద పుకార్లు వినగానే అందరి మాదిరిగా కాళ్ళకు బుద్ధి చెప్పక, యింట్లో పూచిక పుల్లతో సహా అన్నీ పాత దేవాలయం ఎత్తు మండపం మీదకు చేరవేసుకొని, అక్కడినుండి వరద ముంపుగా ముంచుకొచ్చిన తర్వాత పడవలో సందు చేసుకొని పక్కవూరు చేరాడు. పడవలో తన పెట్టెగూడా తెచ్చుకొన్నాడు. అమ్మా. ఆలీ లేనివాడికి పెట్టెలో దస్తు ఆదరమవుతుందిగదా! ప్రమాదంలేదని కొత్తవూళ్ళో మఠంలో తల దాచుకొన్నాడు. మఠంలో స్వాములవారు బీద బిక్కికి అన్నదానం జేస్తున్నారు - ఊళ్ళు, పల్లెలు పడవలమీద తిరిగి.

నూకయ్య నూనూగు రౌడీల్తో విశాఖపట్నంలో తిరిగినమాట నిజమేగాని ధైర్యం మాత్రం లేని గంభీరం అతనిది. వరదల్లో సందుచూసుకొని దొంగల

దోపిళ్ళు పెక్కులు కాగానే ఒంటరిగా పడుకోవటం మానివేశాడు. మఠంలో స్వాములవారు లేకపోయినా, ఆయన శిష్యుల్లో యిద్దరుమాత్రం అక్కడే నిలిచి పోయారు. వాళ్ళు లోపల పడుకొన్న అసరా జూసుకొని, ఆ రోజు కడుపునిండా తిండి దొరికినందున కంటికొద్దీ అలసిన నిద్రబోయినాడు వరండాలోనే. లోపల గుడ్డి దీపం, మఠం చుట్టూ గున్నమామిడి చెట్లూ, మేఘాలవల్ల బయట చీకటి. నూకయ్యది కలతనిద్ర.

*　　　*　　　*

నూకయ్యకు నిద్రలోనే తననెవరో బలంగా నడుంమీద తన్నినట్లు తోచింది. ఉలిక్కిపడి లేచాడు. మళ్ళీ యింకో తన్ను తగిలింది. చీకట్లో చుట్టూ చూసుకొన్నాడు. చీకటి. చీకటి. అరవబోయినాడు. గొంతు రాలేదు. ఎదురుగా చిన్న పేష్‌కత్తి చూపుతూ చీకట్లో ఒక దృఢకాయుడు నించొని వున్నాడు. అతనికి నోరు రాలేదు.

''డిక్కులు చూస్తావేరా లేవక? లే! ఆ పెట్టె యిట్టాదే. ఏముంది దాంట్లో?''

గుండెలు పగులగొడుతూ, ప్రపంచంలోని అన్యాయమంతా ఆ ముక్కల్లోనే వున్నట్లు వినవచ్చినవా మాటలు. నూకయ్య జరిగి, సహజ భయంతో చేతులు పైకెత్తి లేచి నుంచున్నాడు.

''పలకవేరా? ఏందాదాచ్ పెట్టెలో?''

''ఏంలేదు బా....బూ....!''

చీకట్లో కత్తి మెరిసింది.

''చంపుతా....అరిచావంటే.''

చీకట్లో వ్యక్తి వంగి పెట్టె తెరిచాడు ఒక చేత్తో. గుడ్డలు బయటకు లాగి విదిలించాడు. నూకయ్యతల్లి మిగిల్చిపోయిన గట్టి నానుతాడు జారిపడ్డది. చీకటి ఆసామీ దాన్ని అందుకొని బొడ్లో దోపుకున్నాడు.

నూకయ్యకు చీకట్లో చూడటానికి కళ్ళు అలవడినాయ్ యీ నాలుగు క్షణాల్లోనే. పట్టి పుణ్యానికే తన ప్రాణం పోదని ధైర్యమూ వచ్చింది. తన తల్లి నానుతాడును గూర్చిన దిగులూ వేసింది అంత పిరికిలోనూ మాటలు తిరిగి దొర్లినాయి.

"వరదలో అంతా పోయింది బాబూ! బీద ముండాకొడుకుని. ఇది మా అమ్మది. ఈ ఆధారం చూసుకొనే యిప్పటిదాకా ధైర్యంగా వున్నాను. బాబ్బాబూ!"

చీకటినుండి - "హుమ్" అని ధ్వని వచ్చింది.

''ఎవరిదైతే నాకేంరా? అమ్మదిగాని, అయ్యదిగాని? నువ్వు బీదాడివైతే నాకేంరా? నాకు రాలే వరద? నావి పోయినయ్యా లేదా వెయ్యిరూయలు? నా లేగదూడ, నా కొంప, నా అరటితోట, పైకం-అంతా. నా ఉప్పూ, ఊరగాయీ అంతా. అన్నింటితో నా కూతురు కాపరంగూడా. అల్లుడి యెదాన పోద్దామని పోగుజేశా. గోదావరి పాలుజేశా. నాకేం జాలిరా? నాకుగాదు జాలి-''

చీకటివ్యక్తి తన పని ముగిసిందన్నట్లు ''జాగర్త. అరిస్తివా - పీక తెగ్గలదు-'' అని కత్తిని మరోసారి మెరిపించి, వరండా దాటి వెనుదిరిగి రెండడుగులు వేశాడు. ఇంకో విఘడియలో ఆ చీకట్లో మాయమయ్యేవాడేగాని నూకయ్య హఠాత్తుగా ముందుకు దూకిన చప్పుడుకు గబుక్కున వెనుదిరిగాడు.

వెనక మనుషులు పరుగిడిన శబ్దం. చీకట్లో చీకటి అలలు అటునుండి యిటూ, ఇటునుండి అటూ స్థానాలు మార్చుకొన్నట్లయింది. మఠంలో పడుకొన్న శిష్యులిద్దరూ ''దొంగ - దొంగ'' అని అరిచారు. దొంగ చేతిలో కత్తి విసిరి వేశాడు. అది చీకట్లో ఏ మూలకుపోయి గుచ్చుకొన్నదోగాని, శిష్యులిద్దరూ కలిసి దొంగను పట్టుకొన్నారు. అంతా చిటికెవేసినంతలో.

''ఒరి, దొంగపీనిగా! నీ దంబాలకు మా యిద్దరికీ మెలుకువొచ్చింది. లేకపోతే పారిపోయే వుందువు.''

గుడ్డి దీపంతో వెతికి శిష్యుల్లో ఒకరు రెండు తాళ్లు తెచ్చాడు. దీపం దగ్గరగా తెచ్చి దొంగ ముఖంవంక చూశాడు. నూకయ్య నిల్చొనే వున్నాడు-వణుకుతూ.

"ప్రళయ మొచ్చి ప్రజ జస్తుంటే పీనిగ వెధవ నువ్వుజేసే పని యిదా?" అని తాళ్లు బిగించారు చేతులకూ, కాళ్ళకూ. ఈ శిష్యులు కొత్తవాళ్లుగా వున్నారు. స్వాములవారి శాంతం వీరిలో పీసమూ కనబడలేదు.

అంతా అయినదాకా వుండి నూకయ్య అన్నాడు:

"తాళ్లు విప్పదీయండి. ఈయన దొంగ గాదు. మా మామ రాజన్న. మా గృహ ఛిద్రాలు మాట్లాడుకొంటున్నాం యిందాకటినుంచీ."

3

గట్టుమీద కొత్తగా వేసిన పందిట్లో అప్పమ్మ కూర్చుని వుంది- నూకయ్య కెదురుగా.

"గోదావరమ్మ ముక్కుపుడక పోయింది గాని, లేకపోతే నువ్వెక్కడో, నేనెక్కడో!" అన్నాడు నూకయ్య.

"నిజంగానా బావా? ఎక్కడబోయిందిట?"

రాజన్న నవ్వుకుంటూ వచ్చి—

"ఎక్కడేందే వెర్రిపిల్లా! రామపాద సాగరం దగ్గిర గాదంటే" అని ఆ యిద్దరి వంకా చూశాడు - ముగ్గురూ నవ్వుకొన్నారు గాని, చుట్టూవున్న కాందిశీకులు — "రామపాద సాగరమా?" అని కల్లోల గౌతమి వంక చూశారు.

*

(ఆంధ్రపత్రిక - సచిత్రవారపత్రిక 30-9-'53.)